

Tradució al català : Fina Iglesias

Els elefants brillen. Brillen en la foscor, com cotons fosforescents que omplen les seves panxes tot respirant, brillen a l'alba, a la tarda i a la nit, brillen entre els edificis i els arbres, i la seva brillantor encén els ulls sortints dels nois i noies que somnien amb ells. La brillantor dels elefants és un somni de llibertat, un somni d'esperança i de justícia. D'igualtat. La brillantor dels elefants és l'únic somni possible si volem habitar un món racional. Tot i amb això, denunciem-ho ben fort, algú ha segrestat els elefants. Els elefants s'han esvait, amb els seus ulls grans com a taronges i la seva pell fosca i formosa que té gust de canyella. S'han esvait perquè algú els ha segrestat, lladres de braços llargs i bruts. Denunciem-ho, sí, perquè els segrestadors d'elefants ronden al nostre voltant. Gairebé mai no reposen. A vegades no els veiem perquè amb prou feines respiren per no fer soroll. Miren de fer-se invisibles i actuen amb secret. Atrapen els elefants i se'ls enduen cap a ells per treure'n profit. Però, altres vegades, ni tan sols es preocupen d'amagar-se. Van a la percaça dels petitons per robar-los els elefants. Perquè saben que allà on hi ha nenes i nens sempre hi ha elefants grans, blancs, bufons, brillant en la foscor. Perquè els elefants són el seu somni de llibertat. El seu somni de petits trapelles.

Cada cop que algú segresta un elefant, segresta la innocència, segresta la infància. A l'Amèrica Central, a la Violeta, que viu a Matagalpa però també habita les pàgines d'*O brillo dos elefantes*¹, li han segrestat els elefants. Els ha segrestat, és clar, la pobresa, la fam, la violència; però, sobretot, els han segrestat aquells que són còmplices d'aquesta pobresa, d'aquesta fam i d'aquesta violència. Aquells que la provoquen. Això s'esdevé a l'Amèrica Central, terra calda del planeta on l'únic que es congela és la consciència.

Però, per desgràcia, hi ha molt més. A la Rasha, de dotze anys, li ha segrestat els elefants un escamot integrista que, en nom de la llei islàmica, no tolera que una dona pugui decidir per ella mateixa. No els ha segrestat la religió perquè les religions no són racistes, els han segrestat les persones que les interpreten a la seva voluntat i, contra ella, les practiquen.

Els segrestadors són a tot arreu. També viuen entre nosaltres. Fa pocs dies, a El Ejido, en nom de la justícia van segrestar els elefants als fills i les filles dels immigrants que, com els gallecs, algun dia van buscar altres terres a la recerca de millor fortuna. Els han segrestat aquells que ho van fer, i sobre tot, aquells que ho van permetre. Quan el racista riu, afirma l'escriptor marroquí Tahar Ben Helloun, és per mostrar la seva superioritat. De fet, allò que mostra –continúa dient- és la

---

¹ *O brillo dos elefantes* (1999) és un llibre de Fran Alonso adreçat a infants i joves. Un nen centreamericà viu a un llogarret de Matagalpa, amb la seva mare i la iaia Mirta, en un bell país de llacs i volcans. Al poble on viuen amb prou feines tenen per a menjar i una guerra no declarada amenaça els camperols. Taquín, el mestre d'una escola on no hi va ningú, fa que el nen acabi per perdre la por a la nit i descobreixi el sentit de la vida.

seva ignorància i el seu grau d'estupidesa, la seva voluntat per fer mal. Ben Helloun és un defensor dels elefants.

Escolteu; denunciem els segrestadors amb veu ben forta, perquè, encara que no els importi, l'any 2015 hi haurà dos mil milions de pobres al món. La pobresa es nodreix especialment de les nenes i els nens i creix sobretot als llocs més desfavorits del planeta: Àfrica, Àsia i Amèrica Llatina. Les diferències augmenten. A l'actualitat –segons dades de l'ONU- la meitat de la població mundial viu amb menys de 350 pessetes al dia. I 1.300 milions de persones viuen amb menys de 150 pessetes diàries.

Els lladres d'elefants ho saben. Resten muts.

Des de fa 25 anys, als campaments de refugiats sahrauís, al Tinduf, a l'hostil hamada² del desert algerià, els elefants beuen en el mar. Allà no hi ha mar, però els nens i les nenes com l'Aixa somnien amb banyar-se a la platja del seu país amb aquells elefants intangibles que els somriuen però que, per a ells, també continuen segrestats. Que potser no us seria descoratjador viure atrapats en un campament de refugiats durant anys i sense perspectives de futur??

El 80% dels 22 milions de refugiats del món són dones i infants. Els desplaçaments forçosos no s'aturen i, dia rere dia, petites ombres fugen de la por, de la fam, de la violència, del terror i d'un patiment del qual mai no aconseguiran deslliurar-se'n. Que potser no és just retornar-los la brillantor amb què els elefants il·luminarien els seus legítims somnis esmicolats??

Un de cada tres nens refugiats és africà. Provenen de Libèria, de Ruanda, del Congo, de Burundi, de Mali, de Mauritània, de Sierra Leone, d'Angola, de Moçambic (país que aquests dies resta negat fins l'espant: la misèria cau sobre la misèria), del Sàhara Occidental, d'Algèria, de Guinea Conakry. Dotzenes de nens soldats són reclutats per la força pels grups militars i paramilitars per aprendre a conviure amb l'assassinat i la mort.

Ruanda volia afegir-s'hi a l'economia mundial, relata el periodista Alfonso Armada, i el govern es va deixar aconsellar pels tècnics de l'FMI. Després de les polítiques d'ajustament, els salaris van disminuir un 30%. La fam es va duplicar. La conseqüència: noves onades de nens sense escola i de nois absorbits per partits que es dedicaren a formar-los com a milicians.

És la nova economia globalitzada. És el capital trasnacional.

No ho dubtis: ells disparen contra els elefants. Són caçadors.

Sense els elefants, els bebès, els infants, emmalalteixen, ploren, moren.

Però alerta, no els hem de plànyer. El perill de la compassió, adverteix Alfonso Armada, és que no avança en les arrels de la injustícia i a vegades consagra el desastre com l'estat natural d'alguns territoris. És el perill dels ulls dels nens, un mal comú a tota l'Àfrica, diu. I a tota l'Amèrica Llatina. Sentiu ràbia, no pas compassió. Rebel·leu-vos. Declareu-vos en guerra contra aquells que roben els

² Hamada: Altiplà estructural desèrtic, sovint calcari, en part recobert per un pedregar batut pel vent.

elefants. Amb aquells que ho permeten. Rebel·leu-vos perquè, com diu Mendiluce, venem les armes als que odien i no defensem ni armem els que estimen.

Hi ha una ciutat on, quan la fosca cau sobre les cases, les pomes brillen als arbres com si fossin d'or. Potser és la ciutat de l'esperança. La ciutat dels elefants. Per sobreviure amb dignitat, la humanitat ha de recuperar els elefants. Aneu-hi, a aquesta ciutat. Però, si us plau, barreu el pas als segrestadors d'elefants. Barreu el pas a tots aquells que, amb ells, roben els somriures, la innocència i la infància de les nenes i els nens del món.

Hi ha nenes i nens als quals els elefants els fan mal. Els fan mal profundament però s'aferren a ells com un naufrag que s'ofega. Habiten Nicaragua, Kosovo, Brasil, Txetxènia, Guatemala; vailets que habitaren el Sarajevo assetjat i escriviren amb sang la seva memòria. Mireu enrera, el passat és una visió insuportable. El present és el passat amb amnèsia. Recordeu, per exemple, l'Ana Julia, desapareguda el 14 de desembre de 1981, com tants nens i nenes robats per l'exèrcit salvadorenc, com botí de guerra, per recloure'ls a les casernes i fer-los servir com arma que sembrés la por entre els camperols durant la guerra contra el Front Farabundo Martí per a l'Alliberament Nacional. Ana Julia, què haurà estat d'ella? Per la seva memòria, crideu ben fort contra els lladres d'elefants. La memòria, aquesta que també ens parla dels nens i nenes arrabassats als seus pares pels militars de la dictadura argentina. Aquesta que ens parla dels bebès que quedaren orfes a causa del crim d'estat, organitzat i planificat per Pinochet, assassí que ara invoca la compassió però que es nega a demanar perdó.

Els lladres d'elefants fan que molts nois i noies visquin traumatitzats per les brutalitats que van haver de suportar: alguns van veure morir les seves mares, assassinades per francotiradors, altres van haver d'assistir al funeral dels pares i germans morts en combat, altres es van quedar sense casa ni família, desvalguts en un món en què la tragèdia es va convertir ja en un espectacle multimèdia en sessió contínua. Mireu cap a ells: mireu com perden la felicitat i la innocència. Com les seves cares reflecteixen el trauma que pateixen i que es prolonga durant mesos i anys i segles, perquè uns es reencarnen en altres sense parar.

Són les noies a les quals se'ls practica l'ablació al Sudan o Egipte, o a qualsevol indret on l'atrocitat es dóna cita en nom de la religió. Els nens dels ravals de Bombai o de Delhi, o de Calcuta, que se'ns projecten davant dels ulls com una vinyeta sense paraules; els nens marroquins, que fugen de la policia com si, encarnada en ella, veiessin el mateix dimoni; són els fills i les filles que, a Timor i davant de la passivitat dels organismes internacionals, varen presenciar els assassinats dels seus progenitors (quan ells mateixos no foren víctimes directes); són les nenes del Nepal, que han de prostituir-se a la seva pròpia casa tan bon punt són adolescents per poder sobreviure; són els sicaris colombians, vailets sense ofici ni benefici convertits en assassins a sou per tres pessetes, encara que ells, en el nom de la Mare de Déu, no se sentin culpables de res, com ens descobreixen les

tenses i punyents novel·les de Fernando Vallejo; són els nens i les nenes dels orfenats xinesos; els nens i les nenes de Soweto que patiren el racisme i ara continuen patint la pobresa; els *meninos da rúa*; són, sense anar més lluny, els nois i noies víctimes de maltractaments en aquest país vell i verd anomenat Galícia. La llista fóra interminable.

La infància és la pàtria de l'home, va dir Rilke.

Què hi ha, potser, algú que mereixi una pàtria com aquesta?

Silenci. Escolteu, és el soroll dels que segresten els elefants, és el soroll de la infàmia, el soroll atroç i miserable de l'avarícia, de l'acumulació, de l'egoïsmes. A vegades venen disfressats, però se sap qui són. Que el seu eco miserable s'apagui entre les nostres veus. Que la força del xaloc els arrossegui per sempre fins un lloc d'on no puguin tornar.

Si us plau, salveu els elefants. Construïm un món on la seva brillantor il·lumini per sempre els nois i noies, que no tenen la culpa d'estar aquí. Ells no ho demanaren. I no els planyeu: rebel·lem-nos, recuperem per a ells la brillantor dels elefants que posa il·lusió en els seus ulls de mussol. Donem-los, com a mínim, dignitat. Perquè, com va dir Eduardo Galeano, la pobresa no està escrita als astres ni la misèria és el fruit d'un fosc disseny de Déu. Donem-los tota la llum que els elefants porten dintre.

Aquest text va ser escrit el 1999 per a la presentació del llibre *O brilho dos elefantes*. Posteriorment va ser llegit en diversos actes de solidaritat i publicat en el volum *Palabras con fondo* (Fondo Galego de Cooperación e Solidariedade, 2000).